

Newsletter analityczny nr 11 (9 - 22. 09. 2014 r.)

Program „Bezpieczeństwo energetyczne i polityka klimatyczna” Ośrodka Analiz Politologicznych Uniwersytetu Warszawskiego

Najważniejsze wydarzenie dotyczące bezpieczeństwa energetycznego i klimatu w okresie 9-22 września 2014:

W połowie września br. na wniosek posłanki PiS Anny Zalewskiej odbyło się wysłuchanie publiczne dotyczące projektu ustawy o odnawialnych źródłach energii.

Komentarz:

Coraz częściej w dyskursie publicznym łączy się kwestię odnawialnych źródeł energii (OZE) z bezpieczeństwem. Miało to miejsce także w czasie wysłuchania publicznego, podczas którego organizacje pozarządowe, takie jak WWF, Greenpeace, czy Koalicja Klimatyczna wskazywały na istotne znaczenie OZE dla poprawy bezpieczeństwa energetycznego i finansów państwa. Nawet w dość uproszczonej formie jest to dobrym prognostykiem na przyszłość. Warto jednocześnie zauważyć, że przedsiębiorstwa z branży energetycznej przywiązują do tych kwestii dużo mniejszą wagę, co z kolei może budzić niepokój.

Z punktu widzenia bezpieczeństwa ekonomicznego i jego wymiaru energetycznego odnawialne źródła energii umożliwiają między innymi stopniowe uniezależnianie się od zmieniających się cen surowców energetycznych na świecie. Konsekwencją zmienności cen w światowej gospodarce dla Polski jest niestabilność kursów walutowych i stóp procentowych, deficyt w bilansie obrotów bieżących i brak kontroli nad inflacją lub deflacją wywołanymi tą zmiennością. Dla Polski skrajnie niekorzystną sytuacją byłby wzrost cen surowców energetycznych przy jednoczesnym osłabieniu złotówki szczególnie wobec dolara amerykańskiego w którym dokonuje się rozliczeń na światowych rynkach surowców. W takim wypadku głęboki kryzys byłby nie do uniknięcia. Na szczęście podczas kryzysu 2008 roku w wyniku spowolnienia gospodarczego spadły ceny ropy i gazu, a osłabienie złotówki nie uruchomiło tego niebezpiecznego mechanizmu. Tak więc, zmienność na tych rynkach już nas dotknęła szczęśliwie w korzystny dla nas sposób. Jednak agresywna polityka Rosji, może

powodować osłabienie polskiej waluty poprzez wzrost ryzyka inwestycyjnego, po drugie niepewność sytuacji politycznej na Bliskim Wschodzie a po trzecie rozpędzająca się, napędzana wydatkami zbrojeniowymi gospodarka światowa mogą spowodować wzrost cen ropy i gazu. Zagrożenie jest więc realne, o dużym prawdopodobieństwie, i nie jest już tylko przedmiotem rozważań akademickich. Znaczący udział OZE w bilansie energetycznym może to zagrożenie w istotny sposób zredukować. W przeciwieństwie do innych technologii energetycznych czas budowy instalacji jest bardzo szybki, a stworzenie elastycznego systemu zarządzania przyrostem mocy w OZE umożliwia dostosowanie ich do aktualnych potrzeb.

Z tego powodu ustawa o odnawialnych źródłach energii powinna być jak najszybciej dopracowana, odpowiadając modelowi strategii bezpieczeństwa energetycznego, o czym można przeczytać szerzej w opublikowanym w Forbesie artykule pt. [Jak uniezależnić się od paliw kopalnych](#). Jednocześnie ustawa ta powinna być jasna i zrozumiała dla obywateli, jednoznaczna i krótka. Warto zaznaczyć, iż nawet przy wszystkich ograniczeniach technologicznych dzisiaj ogół obywateli może dzięki OZE uczestniczyć we wzmacnianiu bezpieczeństwa ekonomicznego i energetycznego Polski. Z tej perspektywy świadomość miejsca korporacji energetycznych w procesie rozwoju społecznego, jako wykonawców, a nie twórców rozwiązań, jako nie monopolistów, lecz współtworzących bezpieczeństwo ekonomiczne i energetyczne Polski na równi z obywatelami powinno być silniej podkreślane.

Ustawa o OZE pojmowana z perspektywy bezpieczeństwa, a nie wąskich interesów partykularnych grup powinna być celem jej twórców. Muszą oni również rozwiązać wiele niełatwych, szczegółowych problemów, podnoszonych przez różnych mówców podczas wysłuchania obywatelskiego (np. co do odległości wiatraków od zabudowań, sposobu odbioru i rozliczania energii wyprodukowanej w małych instalacjach). Należy podkreślić, iż pośpiech jest konieczny, nie tylko z powodu wyzwań dla bezpieczeństwa Polski, ale również dlatego, że obecne regulacje dotyczące OZE są uznawane przez wybitnych prawników za niekonstytucyjne i sprzeczne z prawem europejskim. Skala decyzji i wyzwań przed którymi stoi polski Sejm jest więc duża.

Inne istotne wydarzenia dotyczące bezpieczeństwa energetycznego i klimatu 9-22 września 2014 r.

Europa i świat:

9.09 – Dmitrij Miedwiediew zapowiedział przekazanie 1,5 bln RUB w ramach pomocy dla firmy Rosneft.

9.09 – Światowa Organizacja Meteorologiczna (WMO) poinformowała, że w 2013 roku stężenie gazów cieplarnianych w atmosferze osiągnęło światowy rekord oraz osiągnęło największy roczny wzrost od 1984 r.

9.09 – W Sarachs w południowo-wschodnim Iranie uruchomiono największe na Bliskim Wschodzie magazyny gazu ziemnego.

9.09 – W Baku odbyło się czwarte spotkanie przywódców państw Partnerstwa Wschodniego, które poświęcone było bezpieczeństwu energetycznemu.

9.09 – Na spotkaniu z Leonidem Michelsonem, szefem koncernu Novatek, Dmitrij Miedwiediew, premier Rosji, zapowiedział wsparcie dla firm objętych sankcjami niezależnie od ich struktury własnościowej. Stwierdził ponadto, że „obowiązkiem rządu jest ochrona rosyjskiego biznesu w sytuacji, gdy jest on objęty niesprawiedliwymi i bezprawnymi działaniami zagranicznych państw lub zagranicznych firm”.

10.09 – W ukraińskich podziemnych magazynach gazu zgromadzono 16,032 mld m³ gazu.

10.09 – Pomimo niewielkiego wzrostu, ceny paliw na giełdzie w Nowym Jorku znajdują się blisko najniższego od ośmiu miesięcy poziomu.

10.09 – Według rosyjskiego dziennika „Kommiersant”, Komisja Europejska przygotowuje rozwiązania pozwalające na ręczne sterowanie europejskim sektorem gazowym na wypadek wojny gazowej z Rosją.

10.09 – Andrej Gormak, wicedyrektor rosyjskiej organizacji rolniczej (UGC) oświadczył, że Rosja mogłaby dostarczać Iranowi zboże w zamian za dostawy ropy.

10.09 – Chińczycy zdecydowali o wysłaniu 700 żołnierzy na misję pokojową ONZ do Sudanu Południowego. Głównym zadaniem żołnierzy ma być ochrona przed rebeliantami pól naftowych i chińskich pracowników.

10.09 – Karel de Gucht, komisarz UE ds. handlu przyznał, że w obecnej sytuacji geopolitycznej, USA powinny zobowiązać się do eksportu ropy naftowej i gazu ziemnego do Europy w ramach Transatlantyckiego Porozumienia o Wolnym Handlu (TTIP).

11.09 – Mary Robinson, specjalna wysłanniczka ONZ ds. zmian klimatu, podczas swojej wizyty w Brukseli wezwała europejskich polityków, by stanęli w pierwszym szeregu batalii z globalnym ociepleniem. Zaapelowała również o przyjęcie pakietu klimatycznego.

11.09 – Departament Energii USA wydał oficjalne zezwolenia na eksport gazu skroplonego do krajów nieposiadających umowy o wolnym handlu z USA. Zezwolenie obejmuje firmy: Cameron LNG, LLC (Cameron) i Energy LLC (Carib Carib).

11.09 – Arsenij Jaceniuk, premier Ukrainy, stwierdził, że poprzez ograniczanie dostaw gazu na Zachód, Rosja chce odciąć Ukrainę od dostaw rewersowych.

12.09 – Barack Obama poinformował o pracach amerykańskiej administracji nad nowymi sankcjami przeciwko Rosji.

12.09 – Według „Wall Street Journal” konflikt gazowy na linii Ukraina-Rosja wpłynął na obniżenie o 40% zysku Gazpromu w pierwszym kwartale roku.

12.09 – Z analizy „Biznes Alert.pl” wynika, że pomimo sukcesu projektu „Energiewende” i rozwoju OZE w Niemczech stale rośnie zużycie węgla.

12.09 – W życie wszedł kolejny pakiet sankcji nałożonych na Rosję przez Unię Europejską.

12.09 – Amerykański Departament Energii (DoE) wydał ostateczną zgodę na eksport LNG z planowanego terminala Cameron w Luizjanie.

12.09 – Komisja Europejska po raz kolejny odłożyła podjęcie decyzji nt. przyznania Gazpromowi wyłączności na przepustowość gazociągu Opal.

15.09 – W ocenie Johannesesa Teyssena, szefa niemieckiego koncernu E.ON, nie ma zagrożenia, że Rosja użyje gazu oraz ropy naftowej jako narzędzia w politycznej walce z Europą.

15.09 – Tygodnik „Nature” ocenił Chiny jako kraj, w którym w ostatnich latach najlepiej rozwija się energetyka oparta na odnawialnych źródłach energii.

15.09 – Google zainwestuje 145 mln USD w projekt farmy fotowoltaicznej Regulus.

15.09 – Anton Siluanow, minister finansów Rosji, zapowiedział powołanie w 2015 roku funduszu antykrzysowy, z którego środki zostaną przeznaczone na pomoc dla banków i firm naftowych dotkniętych sankcjami Zachodu.

17.09 – W Budapeszcie odbyła się konferencja pt. „Rozwój i wykorzystanie gazu ziemnego w rejonie Dunaju: szanse i perspektywy”.

17.09 – Aleksiej Miller, szef Gazpromu zapewnił na spotkaniu w Władimirem Putinem, że forma realizuje zobowiązania kontraktowe wobec europejskich odbiorców.

18.09 – Angela Merkel, kanclerz Niemiec spotkała się z przywódcą Kataru Tamim bin Hamadem al Thanim oraz wyraziła nadzieję na pogłębioną współpracę jej kraju i całej Unii Europejskiej w sektorze LNG z Katarzem.

18.09 – Unia Europejska zadeklarowała, że nie będzie ingerować w sprawy budowy odcinka South Stream w Serbii. Gazociąg będzie mógł jednak rozpocząć przesył gdy wszystkie umowy będą zgodne z przepisami prawa unijnego.

19.09 – Według Reutersa brak wody zagraża planom Iraku zwiększenia wydobycia ropy i powrotu na dawną pozycję drugiego w regionie, po Arabii Saudyjskiej, producenta tego surowca.

18.09 – Ministerstwo surowców naturalnych Chin przewiduje, że do 2020 roku wydobycie gazu łupkowego w tym kraju wzrośnie z 30 do 200 mln m³ rocznie.

19.09 – José Manuel Soria, hiszpański minister przemysłu, turystyki i handlu stwierdził, że eksploatacja złóż gazu łupkowego pozwoliłaby na zwiększenie niezależności energetycznej kraju.

19.09 – Według raportu Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej (MAEA) Iran zmierza ku realizacji postanowień porozumienia ws. programu nuklearnego.

20.09 – Rosneft zaprzeczył informacjom o przerwaniu realizowanych z ExxonMobil odwiertów na Morzu Karskim i Morzu Barentsa.

Polska:

9.09 – Według danych Urzędu Regulacji Energetyki, pod koniec czerwca 2014 roku do sieci było przyłączonych 239 prosumenckich instalacji OZE.

10.09 – PGNiG zaobserwowało zmniejszenie dostaw gazu w stosunku do składanych zamówień w ramach kontraktu jamalskiego.

10.09 – Tego dnia o godzinie 14.00 Polska przerwała rewersowe dostawy gazu na Ukrainę.

10.09 – Sprzedaż miejskiej spółki ciepłowniczej w Białymstoku stała się jednym z głównych tematów kampanii wyborczej.

10.09 – Janusz Piechociński, wicepremier i minister gospodarki, zapewnił, że Polska ma rekordowe zapasy gazu i zaapelował, aby nie eskalować informacji dotyczącej zmniejszenia dostaw rosyjskiego gazu do Polski.

10.09 – Urszula Machlarz z Wydziału Rozwoju Regionalnego w Urzędzie Marszałkowskim w Katowicach przyznała, że województwo śląskie będzie mogło przeznaczyć 743 mln EUR na projekty związane z poprawą efektywności energetycznej, odnawialne źródła energii (OZE) oraz ekologiczny transport.

11.09 – Jacek Cichosz, prezes spółki PGE EJ 1 stwierdził, że „KGHM, Enea i Tauron podpisały umowę o nabyciu udziałów w spółce PGE EJ 1, ponieważ jest to w ich interesie”.

11.09 – „Plan naprawczy dla górnictwa zakłada z jednej strony przejście części kopalń Kompanii Węglowej przez Węglokoks, z drugiej – konsolidację części kopalń ze spółkami energetycznymi: Eneą, PGE i Tauronem” – poinformował Tomasz Tomczykiewicz, wiceminister gospodarki.

11.09 – Waldemar Pawlak przyznał podczas Polskiego Kongresu Energii Odnawialnej w Gdańsku, że ma nadzieje na uchwalenie ustawy o OZE jeszcze podczas obecnej kadencji Sejmu.

11.09 – Jarosław Kaczyński, prezes PiS, powiedział podczas konferencji prasowej w Sejmie, że zmniejszenie dostaw gazu do Polski to bardzo poważne zagrożenie. Dodał, że Donald Tusk "wyjeżdża, a sprawa bezpieczeństwa energetycznego polskich rodzin pozostaje”.

11.09 – W Rzeszowie uruchomiono pierwszą stację do ładowania aut elektrycznych.

12.09 – Ministerstwo Gospodarki opublikowało analizę, której celem jest wdrożenie instytucji spółdzielni energetycznej do polskiego systemu prawa w oparciu o najlepsze praktyki państw Unii Europejskiej.

12.09 – Wybrany przez Polskę model finansowania budowy elektrowni jądrowej budzi zastrzeżenie Komisji Europejskiej.

12.09 – Gaz System poinformował o wznowieniu przesyłu gazu w kierunku Ukrainy.

12.09 – Piotr Duda z NSZZ Solidarność, Jan Guz z OPZZ i Tadeusz Chwałka z Forum Związków Zawodowych zwrócili się do Donalda Tuska, aby na najbliższym posiedzeniu Rady Europejskiej polski rząd w całości odrzucił projekt Komisji Europejskiej zaostrzający politykę klimatyczną UE.

12.09 – Spółka PGE EJ1, odpowiedzialna za budowę elektrowni jądrowej, podpisała umowę z inżynierem kontraktu – wyłonioną w przetargu brytyjską firmą AMEC.

15.09 – Polskie Towarzystwo Fotowoltaiki opublikowało stanowisko, w którym stwierdziło, że projekt ustawy o odnawialnych źródłach energii nie pozwala na rozwój prosumenckiej i rozproszonej energetyki odnawialnej. W ocenie PTF, proponowany w najnowszym projekcie ustawy OZE aukcyjny system wsparcia jest najgorszym z możliwych rozwiązań.

15.09 – Wojciech Cetnarski, prezes Polskiego Stowarzyszenia Energetyki Wiatrowej, zapowiedział, że stowarzyszenie będzie nadal wnioskować o wprowadzenie zmian w projekcie ustawy o OZE.

16.09 – Tomasz Chmal, ekspert ds. energetyki z Instytut Sobieskiego, przyznał że „PGNiG ma prawo domagać się dostaw takiej ilości, jakiej potrzebuje, i jeżeli nie przekracza to wielkości zapisanej w kontrakcie, Gazprom ma obowiązek to zamówienie zrealizować”.

16.09 – Cztery wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej podpisały umowę z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w sprawie funduszy na budowę mikroinstalacji energetycznych.

17.09 – W Sosnowcu miała miejsce manifestacja pracowników kopalni Kazimierz-Juliusz.

17.09 – Testy produkcyjne odwiertu poziomego Lublewo LEP-1ST1H wykazały niższe od przewidywanego wydobywanie gazu ziemnego.

18.09 – Jerzy Buzek, szef Komisji Parlamentu Europejskiego ds. energii przyznał, że „brak reakcji UE na monopolistyczne praktyki Gazpromu byłby zezwoleniem na budowanie muru gazowego między zachodnią i wschodnią Europą.

18.09 – Tauron rozpoczął budowę bloku 910 MW w Elektrowni Jaworzno III.

19.09 – Ogłoszony przez Ewę Kopacz skład nowej Rady Ministrów nie przyniósł zmian na stanowiskach ministrów odpowiedzialnych za energetykę.

21.09 – ClientEarth planuje złożyć skargę do Trybunału Konstytucyjnego wobec zapisów prawa energetycznego, które nakazują odsprzedaż przez prosumentów do sieci nadwyżki energii za 80% rynkowej ceny w hurcie.

Warszawa, 24.09.2014r.

dr Krzysztof M. Książkowski – Szef Programu „Bezpieczeństwo energetyczne i polityka klimatyczna” OAP UW, adiunkt w Instytucie Stosunków Międzynarodowych UW, autor książek „Ekonomiczne zagrożenia bezpieczeństwa państw” (2004), „Bezpieczeństwo ekonomiczne” (2011), redaktor naukowy publikacji „Bezpieczeństwo ekonomiczne w perspektywie politologicznej” (2012) i „Odnawialne źródła energii w Polsce. Wybrane problemy bezpieczeństwa, polityki i administracji” (2013), współautor podręcznika „Ekonomika bezpieczeństwa państwa w zarysie” (2014), autor wielu artykułów poświęconych zagadnieniu bezpieczeństwa i klimatu.